

Délvidéki lelki aszály

A Kárpát-medencét ebben az évben súlyos aszálykárók érték. A Délvidék is megszenvedte ezt az istencsapást. Nem vitás, hogy számtalan magyar családot megviselt, szegényebbé tett ez a mostoha időjárás. Én mégis fájóbb s nagyobb sorscsapásnak tartom, legalábbis a délvidéki magyarság szempontjából, azt a lelki aszályt, amit nap mint nap e bomló közösségben tapasztalni lehet.

Szent István-napi ünnepséget tartottak Palicson. Ingyenes autóbuszok hozták a résztvevőket a tartomány sok településéről. Így képviselve volt a délvidéki magyarság markáns nemzettudattal rendelkező része. Legalábbis ez tételezhető fel annak alapján, hogy azok, akik ideutaztak, az utazással járó fáradalmak ellenére mégis részt akartak venni egy ilyen ünnepségen. Volt, aki díszmagyarban, Bocskai-ruhában és zászlóval vonult fel. Nos, ez a több száz ember ott sétált a peccsenyesütők, cukorka-, ital- és más vásári árusok között, miközben megkezdődött a műsor, mint minden ilyen alkalommal, természetesen a Himnusszal. Gondolom, minden öntudatos nemzet fia ilyenkor megáll, s ha nem is énekl, de legalább tisztelettel végighallgatja nemzete legszentebb énekét. Nem így a délvidéki magyarság. A tömeg, mit sem törődve nemzeti imánkkal, tovább sétálgatott, beszélgetett vagy épp falt a hot dogot. Egy nyolcéves korú gyermek az anyját hangosan azzal molesztálta, hogy luftballont szeretne venni, mire az asszony ugyanolyan hangosan arról akarta meggyőzni, hogy ilyenre nem költi a pénzt. A több száz aszálytől csakis a színpad körüliek hallgatták méltóképpen végig a magyar Himnuszt. A műsor végén elhangzó Szózatra még ennyien sem voltak figyelemmel. Magam elé idéztem az István, a király című rockopera csíksomlyói bemutatóját, amikor majd félmillió ember tartotta szükségesnek a részvételt, s annak ellenére, hogy késő éjjelig tartott az előadás, a végén nem siettek haza délvidéki magyar módra (vagy osontak volna ki a templomból, nehogy a Himnuszt bent találja őket), hanem spontánul, egy emberként elénekel-

ték a székely és a magyar Himnuszt. Még a tévén keresztül is torokszorító, megkönnyeztető látvány volt a nemzeti összekapaszkodásnak és a hazaszeretnek az a közös megnyilatkozása, ami ebből az éneklésből sugárzott. És itt nem a nyolcéves fiúcskát kell elítélni azért, mert a Himnuszt elhangzása alatt hangoskodott, hanem a szüleit, akik nem voltak képesek megtanítani, hogy minden öntudatos ember számára léteznek szent dolgok, amelyek tisztelete nélkül nincs erkölcs, nemzet, haza, sőt az egyén is kiszolgáltatott, mivel ennek hiányában nem egy szervezett társadalomhoz, hanem csak egy felbomló embertömeghez tartozhat. Mindig előttem van egy televíziós közvetítés, amikor egy ünnepségen egy idős székely az unokájával a Himnuszt hallgatta, s a fiúcskának a fején maradt a kalap. Az idős székely nem szólt semmit, csak a fiú fejéről levette a kalapot, s a gyerek kezébe adta. Akad-e ma egy délvidéki magyar, aki a Himnuszt hallatán a fia fejéről leveleszi a kalapot, figyelmeztetve e szent dologra? Biztos, csak nagyon kevés, és ezért a lelki aszályért felelősség terheli az oktatáspolitikánkat, a pedagógusokat, a papságunkat, a magyar értelmiséget, az egész társadalmunkat, de legfőképp a szülőket.

Dobos László felvidéki író szerint „elkopott, megkopott a paraszti, az egyházi kollektívizmus”.

Muzslán a tanév végi hálaadó szentmisén, a venisanctén, a szertartás vége felé egy asszony jött be huszonéves fiával és lányával. Valószínűleg imádkozni. A fiú már az első perc után unni kezdte az álldogálást, az anyja vállára támaszkodott, ezen a lány rötyörészni kezdett, majd nyújtózkodott, viselkedésével zavarva mások áhitatát, és az anyja szó nélkül tűrte ezt. Hogy is merte volna megfegyelmezni elkényeztetett gyermekeit? A mise végén pedig, micsoda kifickamodott erkölcs, a kijárat perselybe a fiú és a lány egy-egy százdináros papírpénzt dugott. Biztos azt gondolták, hogy pénzért mindent meg lehet venni, még Isten jóindulatát is.

A nyolcvanas évek vége felé, divatba jött a templomba járás. Megszűnt a tiltás, a politikusok arcukat és köpönyeget váltottak, az ifjúság részére pedig a karácsonyi éjféli mise volt a legvonzóbb találkozóhely. A talajavesztett fiatalságot akkor nemes célokra lehetett volna megnyerni, jó irányba fordítani, ha erre a társadalom, beleértve az egyházat is, fel lett volna készülve. A Bánságban a paphiány arra kényszeríti az egyház tagjait, hogy néha hat-hét település egyházi teendőit lássák el. A megfeszített munka, a pusztuló közösségek látványa, a születések és az elhalálozások arányának a nagyméretű elcsúszása, a szerb sovinizták áskálódása deprimálja a papságot, s már se kedve, se ereje arra, hogy az ifjúság gondját-baját, de főleg irányítását föl vállalja, hisz néha úgy érzi, hogy kicsúszik lába alól a talaj, s ezért olykor maga is segítségre, biztatásra szorul. Így generációk nőnek fel igazi életcélok, s példaképek nélkül. A délvidéki magyarságot általában a felületes vallásosság jellemzi, és ez a felületeség, a színvonaltalanság az egyházat is elérte. Többször elbűvölve hallgatom a Kossuth rádió vasárnapi miseközvetítéseinek elhangzó szentbeszédeket. Milyen útmutatás, milyen fejtegetés, milyen lelket melengető vizsgálat ez, milyen jó lenne több hasonlót hallani környezetünkben is, a fölkészületlen, sokszor már a tudatlanság határát súroló, üres példabeszédek helyett.

Néha elhallgatom, hogy mise előtt milyen gépiesen mondják az imádkozók a rózsafüzér imáit: Üdvözlégy Mária, malasztal vagy teljes... Vajon az imádkozónak eljut-e a tudatáig, hogy mit jelent például a „malasztal vagy teljes”? Vajon átérzi-e, amit mond, komolyan gondolja-e a könyörgést, mert ha nem, akkor nincs értelme az egésznek. Ha nem úgy érzi, hogy a szeretet s a megbocsátás keresztény kötelesség, és ezt életmódjával nem tanúsítja, akkor a templomba járás csupán egy hazug önámítás vagy a társadalomnak szánt képmutatás. Amíg az egyház nem lesz képes környezetünkben a hívőkkel igazi keresztény életmódot elfogadtatni, addig nem remélhető egy keresztény erkölcsösség kialakulása, és egy egészséges délvidéki magyar társadalom felépítése sem. És addig, amíg ez az itteni csekélyszámú papság is lelki bajokkal és testi nyavalyákkal küszködik, addig nem remélhető az egyházi nevelésben színvonalváltás. Bár vannak jelei a jobbításnak, például a keresztény értelmiség szerveződésének, de itt is jelen van az ősi átok, a széthúzás.

A délvidéki magyarság kulturális és gazdasági züllesztésében ugyanilyen jelentősége van mindazon tényezőknek, amelyek e közösséget egyéni és kollek-

tív jogainak érvényesülésében gátolják vagy sok esetben meg is akadályozzák. Nemcsak az önálló délvidéki magyar iskolarendszer hiányára és az oktatás jelenlegi katasztrofális mélyrepülésére gondolok, hanem mindazokra a tényezőkre, amelyek az itteni magyar társadalom általános, mindenre kiterjedő művelődési életét károsan befolyásolják. Mert nem vitás, hogy ez a magyar közösség mind nagyobb mértékben balkanizálódik. Nem csak azért, mert mind kevesebb az egyetemet végzők száma, mert sokan a középiskolák közül a hároméves inasiskolát választják, mert többen a középiskolát szerbül kénytelenek végezni, mert az iskolai oktatás nem magyar szellemiségű, hanem sokkal inkább azért, mert a képzettségnek, a tudásnak, az erkölcsös életmódnak nincs semmi értéke. És a kulturális élet lezüllesztése maga után vonja a magyarság gazdasági süllyedését is.

A műveltség minőségi romlása ugyanúgy vonatkozik az egyetemi végzettségűekre, mint a nyolc elemít befejezettekre. Számunkra azonban veszélyesebb a magasan képzett szakemberek műveltségi igénytelensége és nemzettudat-hiánya, mert ezáltal nem létezik példamutatás, s megszűnik a társadalomra gyakorolt művelődési húzóerő, ami esetleg jó irányba fordíthatná ezt az áldatlan folyamatot. Környezetünkre főleg a nyelvi igénytelenség a jellemző. Ez olyan nagy mértékben eluralkodott rajtunk, hogy már a szép szó, a helyes beszéd művelői is, mint például a színház vezető egyéniségei vagy íróink, beszédükben nyelvi hibákat vétenek, a nyelv művelő írásokat pedig épp azok nem olvassák, akikre vonatkoznak. Kétségbeesítő, hogy milyen kevesen érdeklődnek és jelennek meg a művelődési, irodalmi, zenei vagy képzőművészeti rendezvényeken, és ennek nem az anyagi helyzet az akadálya, hanem a kultúrával szembeni igénytelenség, mivel a legsilányabb, a legnívótlanabb mulatozásokon tömegesen vesz részt az itteni magyarság. Mintha Arany János balladájának Kun Abigéljét utánoznák, aki a nagy tragédiájában esztétikát veszítve énekelni és táncolni kezdett. Féltreértés ne essék, nem a vigadozást ellenzem, hisz ennyi baj és sorcsapás után szükség van a búfeledésre, hanem a silányságot, a nívótlanyságot, az idegenek majmolását, miközben a sajátunkat nem becsüljük meg. Mert lehet szépen is mulatni, a magyarságra épp ez a jellemző. De az, ami mostanában a lakodalmat utánzó, divattá vált bulikon, zenés rendezvényeken zajlik, mindennek nevezhető, csak szép mulatásnak nem. A képzetlen, tudatlan zenészek fülsiketítő muzsikája, a kétértelmű, banális dalszövegek üvöltése,

miközben a közönség a legprimitívebb néptáncutánzatot lejt: kettőt erre, kettőt arra, megcsúfolva a magyar néptánc gazdag formavilágát - az semmiképp sem nevezhető szépnek, kulturáltnak és követendőnek. Mégis ez a tömeges, pedig sokkal drágább szórakozás, mint például a táncház, a dalkörök, a színház, a hangverseny vagy a kiállítás látogatása. Ezeknek az utóbbiaknak a befogadására azonban képtelen a délvidéki magyarság jelentős része, épp az iskolázatlansága és a képzetlensége folytán. Mindezért elsősorban magyar politikusaink és a pozicionált értelmiségiek a felelősek, mert hagyták ennyire mélyre süllyedni a délvidéki magyarságot, mivel csak nekik állt módjukban (ha egyáltalán volt erre lehetőség) ezen változtatni. E dologban főleg az az erkölcstelen, hogy ők ezt a nivótlan, kulturálatlan szórakozási modellt lenézik, megvetik vagy csak nem igénylik, de az iskolázatlanabb társadalmi réteget kiszolgáltatva hagyják azok kénye-kedvének, akik mindezt „veszi, nem veszi, mást nem kap” alapon jó pénzért eladják. Ennek kirívó példáját a Szabadkai Rádió nyújtotta, amikor saját munkatársuknak népszerű opera-, operett-, illetve klasszikus zeneszámokkal gratuláltak, míg az istenadta népnek, azzal a magyarázattal, hogy ezt igényli, egyre nagyobb mértékben az értéktelent, a silányt kínálja. Csak egyről feledkezik meg, vagy elhallgatja, tudniillik, hogy közszolgálati rádió, amelynek nevelő feladata is van, sőt, az egyik leghatásosabb népnevelő eszköz. Nem hajlandó figyelembe venni azt a nemes gondolatot, miszerint: „A népnek a kultúrából nem azt kell nyújtani, amit kér, hanem azt, amit kérnie kellene”.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy az itteni magyarságnak jelenleg nincs olyan politikusi és értelmiségi rétege, amely a szerb hatalomtól ki tudná kényszeríteni a kultúránkra vonatkozó jogos követeléseink teljesítését. A pozicionáltak, akiknek lehetőségük lenne ezt a harcot megvívni, csupán a saját foteljuket őrzik, a szerb nacionalista hatalmat mindenben kiszolgálják, és a jugoszlávság titói eszméit követve gátolják a magyarságért tenni akarók munkáját, ahelyett hogy segítenék. Ennek a magyar érdekekkel szembeni eszmeiségnek képviselői közt kiemelt helyet foglal el az újvidéki Magyar Tanszék és annak értelmiségi holdudvara, épp az az intézmény, amelynek a legnagyobb lehetősége és legjelentősebb szerepe lenne a délvidéki magyarság kulturális felemelkedésében, a magyarságtudat és az önbecsülés erősítésében. Ezzel szemben pálcát tört a szabadkai tanítóképző felett, azzal, hogy támogatta és segítséget nyújtott a miloševići hatalomnak az intéz-

mény tönkretételében. A Magyar Tanszék vezető egyénisége a Magyar Nemzeti Tanácsban ellenezte a Magyar Tudományos Akadémia Földrajzinév-bizottsága által elfogadott helységnevek használatát, az újvidéki tanszék gördíti a legnagyobb akadályt a visszatérni szándékozó szakemberek elé, miközben az itteni magyarság szakemberhiányban szenved, legfőbb cenzora és üldözője volt a nemzettudatunkat erősítő irodalmi alkotásoknak, gúnyt űz minden magyarságot erősítő tevékenységből, még a „Délvidék” említéséből is, miközben lándzsát tör az egyetemes magyarságtól független jugoszláviai magyar különutasság mellett. A magyarság elleni vétkeket még hosszasan lehetne sorolni. Ennek a különutasságnak a következménye lett aztán az a magyar hagyományokat és szokásokat sárba taposó, népünket átnevelő folyamat, amely az idegen viselkedésformák átvételéhez vezetett, veszélyeztetve ezzel nemcsak a délvidéki magyarság anyanyelvét, hanem már a lelki világát, hagyományainak és szokásainak a megőrzését is. Ezért van az, hogy a színmagyar falu magyar iskolaigazgatója szerbül írja alá a nevét, pedig a kézjegyét mindenki a maga módján alakítja, sok magyar a gratulációkat szerb szokás szerint három csókkal erősíti meg, mert saját hagyományát már nem ismeri, és a közszolgálati rádió sugallatára már igen gyakran nem a hagyományos magyar nótákkal, csárdásokkal küldi jókívánságait, hanem a szerbek által is lebecsült új szerb műdalok stílusában szerzett „Zöld szemek” című förmedvényre mulat, miközben a magyar Himnuszt (lásd az említett példát) érzéketlenül s tiszteletlenül fogadja. Dr. Szöllőssy azon kesereg, hogy Észak-Bácska színtiszta magyarlakta településén a Boldogasszony anyánk című régi himnuszunknak is tekinthető éneknek azt a részét, „Magyarországról, édes hazánkról ...” a kórus megmásítva énekelte. Ugyanis, amint Szöllőssy fogalmaz, „a gajdoló pecsovicsok” nem merték hazájuknak vallani Magyarországot, hanem azt a „Szép Vajdasággal” helyettesítették. Talán még elszomorítóbb dolog a Hét Nap újságírójának az az örömmel közölt tudósítása, miszerint október 6-án, az aradi vértanúk gyásznapján (ezt az újságíró már nem említi, valószínű, számára ez a dátum nem is jelent semmit) Szabadkán, a legnagyobb magyar lélekszámú délvidéki városban opera-, operett-estet tartanak, ahol „hallható lesz néhány szerzemény a Csárdáskirálynőből is.” A városban e napon ezenkívül még két művelődési rendezvény volt, de egyiket sem a vértanúk emlékének szentelték. És ezen a nevezett újságíró nem botránkozott meg, nem tette szóvá, sőt a főt említett ese-

ményt örömhírként közölte. Ezek után nem tudom, a résztvevők miként fogadhatják meg a Hét Nap főszerkesztőjének javaslatát, hogy „gyűjtsunk gyertyát vagy mécsest az emlékükre. S ha nincs hozzá bátorságunk kitenni az ablakunkba, gyűjtsuk meg lopva a szívünkben. Hisz értünk is vívott, értünk is meghalt az aradi tizenhárom.” A nagybecskereki képviselő-testület magyar tanácsnoka szerint Kiss Ernő és Lázár Vilmos városában „nem él már az aradi vértanúk szelleme. ... most fontosabb a mindennapok túlélése.” Persze, az aradi mártírok is gondolhattak volna a „túlélésre”, a vagyonszerzésre, a harácsolásra, ehelyett ők mégis egy szentebb dolgot választottak, a haza szabadságát, s a nemzet becsületét, és ezért az életüket is feláldozták. A „hálás utókor” pedig, amely a „mindennapok túlélését” helyezi e szent dolgok elé, a Csárdáskirálynő zenéjével emlékezik? rájuk. A lelki aszályos utódok a túlélésre való igyekezetük mellett természetesen még méltóképpen megemlékezhetnének a nemzet hőshalottairól, hisz ez nem gátolná ebbéli törekvésükben, persze ha égne bennük a nemzeti öntudatnak akár a legkisebb lángja is, ami nélkül nincs történelmi emlékezet, nem létezik a nemzet dicső emlékeinek és emléktárgyainak a tisztelete, és ezért hagyja őket hidegen, érzéktelenül a Himnusz és a Szózat zenéje is. Ezzel kapcsolatban Szöllösy Kodály Zoltán gondolatát idézi: „Mely erőnket kell a cél érdekében tudatosan ápolni, mi a fontossági sorrendje a nemzeti munkának? 12 millió magyar várja a hivatottak feleletét. A nemzet további sorsa azon fordul, megkapja-e ezt a választ. Mert a magyarság nem ismeri önmagát a maga teljességében, nincs tisztában létfenntartása elemi követelményeivel, nem reagál ösztönszerűen a veszély pillanatában, nincs felkészülve komoly erőpróbára – a nemzet nincs megszervezve, a legfontosabb életérdekeit nem látja egységesen. Lelki honvédelemre lenne szükség! Ehelyett marakodás, törtető öncélú küzdelme, fejesztettség. Valamit tenni kell, akármit, csak ne tétlenül tűrni, hogy mások tegyenek velünk, amit akarnak ...” Igen, tenni kellene valamit, főleg itt a Délvidéken. „Lelki honvédelemre lenne szükség”, de ezt a mostani MNT-től remélni, balgaság, hisz e testületben mindent az értelmiségünk labanc szellemiségű része irányít. Mivel többségben vannak, a jogainkért harcolókat simán leszavazzák. Hatalmas sikernek kiáltották ki, hogy ismét működhet két önálló magyar tehetséggondozó középiskola, ami csupán a jogaink minimális kielégítését jelenti, mivel számtalan szerb nyelvű már korábban is működött, miközben a tanács feladta a független ma-

gyar iskolarendszerért való küzdelmet, ami megmaradásunk legfontosabb föltétele. Az öndicsérethez még hozzátartozott az az ígélet is, miszerint ezekben az iskolákban a legjobb pedagógusok oktatják majd magyar szellemiségben, magas színvonalon a jövő délvidéki magyar értelmiségét. Ezzel szemben viszont mi tapasztalható? **Nem csupán a legkiválóbbak, hanem gyakran a délvidéki magyar politikusoknak és a pozícióban lévőknek a rokonsága valamint ismeretségi köre részesült ezekben a kiváltságokban.** A párt-hűséget valamivel meg kell jutalmazni. Nem számít, hogy ennek mekkora ára van, hogy ezzel a jövő magyar értelmiségének a nevelése károsul, ez nem fontos. Az egyéni érdekek ennél lényegesebbek. Milyen erkölcsi példát mutathat a tanulóinak az a pedagógus, aki nem a tudása, hanem az összeköttetései révén kapta meg a kinevezését? Milyen magyar szellemiségű oktatás zajlik majd ott, ahol az igazgatónő nyilatkozata szerint majd megemlékeznek a kozmopolita, globalizációs szemlélet alapján a Föld és az állatok napjáról, de nem említette (nem hiszem, hogy feledékenységből) a magyar kultúra, a költészet, a dráma napját vagy október 23-át. A trianoni békediktátum dátumát már meg sem merem említeni, mert az újvidéki Magyar Tanszék vezetői kitérnének a hitükből, mivel a kinevezéseket, több mint valószínű, hogy az ő szemléletmódjuk is befolyásolta. Hasonló volt a helyzet ugyanis a Szabadkára visszahelyezett tanítóképzővel is. Kezdetben az az elv dominált, hogy a tanári kar összetétele garantálja a magyar szellemiséget. Végül az újvidéki tanszék diktálta káderpolitika érvényesült, ami egyáltalán nem nevezhető nemzetinek. Még szerencse, hogy a szabadkai tanítóképző igazgatója s egyes tanáregyéniségei képviselik ezt a magyar szellemiséget.

Persze, mindezt szóvá tenni, véleménynyilvánítás, egy elkötelezett pártújságíró szerint csupán „hátartalan ellenszenv és vad ócsárlás, amiben egyébként köztisztviselők álló értelmiségiek is” részt vesznek. Ez „aligha minősíthető jobbitó szándéknak. Sokkal inkább romboló rosszindulatnak”. (Hét Nap, 2003. VIII. 27.) Tehát meglátni, s szólni arról, hogy a pozícionáltak, akiknek módjukban áll tenni e magyarságért valamit, nem a közösség, hanem a saját érdekeiket helyezik előtérbe – ez rombolás. Ha valaki rávilágít egyes politikusok látzattevékenységére vagy a magyar érdekekkel szembeni cselekedetére, az rosszindulat. Aki nem hajlandó a többségében megalkuvó, régi bolsevistákból, köpönyegforgatókból álló MNT-nek tapsolni, az „lejárhatja, értéktelenné teszi magyarságunk egyetlen közös intéz-

ményét". Ha történetesen az MNT képviselőinek többségét nem többszörös csalások útján választották volna meg, ha tagjainak többsége (mint ahogy tette a múltban) nem szerb, hanem magyar érdekekért harcolna, pl. a független magyar iskolarendszerért, a hármass autonómiáért stb. és nem csak látszattevékenységet folytatna, valamint ha ez az intézmény nem csak a szerb hatalomnak a külföld számára szánt látszatjaindulatát tükrözné, akkor nem érné kritika. De így?

Bár „bűnösök közt cinkos a néma” - mondja „szállóige” gyanánt az említett pártújságíró (Babits verssora pontosan: „vétkesek közt cinkos, aki néma.”), és ezért jogosnak tartja ugyan a bírálatot, de csak az ellenfélre vonatkoztatva vagy csak úgy, ahogyan ő is teszi, általánosságban. Így az vonatkozhat bárkire. Konkrét hibákat, hiányosságokat bátran bírálni már nincs mersze, miközben azokat, akik a látszattevékenységet szóvá merik tenni, véleménye szerint „a keménykedő hangoskodók ... úgy félnek ... a kérdésnek a felvetésétől és megválaszolásától, mint ördög a szenteltvíztől”. A nevezett pártújságíró persze nem csak kiközt, de párhúságának bizonyításával mindjárt szolgálni is akar, természetesen **féligazságokkal**. Dicsőhimnuszokat zeng a VMSZ dél-bácskai körzeti szervezetéről, „mivel kitűnően képzett, a politikát értő .. emberekből áll. ... mert már évek óta erőt és fáradságot nem kímélve dolgoznak hatalmas térségükben, a kényszerűségből hozzájuk csatolt szerémi maradványfalvaktól kezdve ... Bácsig. ... Ha valaki másként vélekedik a VMSZ dél-bácskai körzeti szervezetének munkájáról, véleményének nyugodtan hangot adhat. Csak azt kérem, hogy nyilvánosan, és nevének letagadása nélkül”, írja a nevezett pártújságíró. (Hét Nap, 2003. X. 8.) Mivel én nem félek, „mint ördög a szenteltvíztől”, és a véleményemet a nyilvánosság előtt mindig nevem feltüntetésével vállalom, ezért kijelenthetem, hogy a pártújságíró féligazságokat közöl, ami egyben azt is jelenti, hogy az olvasót tévesen tájékoztatja. De mielőtt rátérnék az indoklásomra, ismét helyesbítenem kell az újságíró idézetét. A nevezett szerémségi települések csak a magyar népesség szemszögéből nevezhetők „maradványfalvaknak” mivel például Maradék igen tisztes helység, amiről az újságíró is meggyőződhet, amikor (ha netán) ott jár. Azt is elismerem, hogy a szervezet a politikát értő emberekből áll, mivel néhányat közülük az újvidékiek „vörös” becenévvel illetnek, mert korábban ugyancsak megkeserítette az ottani magyarság életét. De mivel politikát értőkről van szó, pontosan tudták, hogy mikor és hogyan kell szemléletet (illetve

köponyeget) váltani. Persze nem a miloševići időkben kezdték támogatni a szerémségi magyarságot, mert abban a vészes időkben, majd tíz évig csak Béres Károly, a bácsfeketehegyi művelődési egyesület Pál Károly irányításával, Krekity Olga s csapata, és az Aracs Társadalmi Szervezet vett részt ebben a nemzetmentő munkában. A VMSZ újvidéki tagsága vagy a Hungarológiai Intézet, a tanszékkal egyetemben a rendszerváltásig az orrukat sem dugták ki az alig félórányi autóbusszjárásra lévő Maradékra, amit már többször (névvel!) szóvá is tettem. Veszni hagyták a szerémségi magyar iskolákat, és még lelki táplálékot sem nyújtottak az ottani pusztuló magyarságnak. Csak amikor sor került a „magyar igazolványok kiadására, és magyarországi pénzekből létrejöttek a CMH-irodák, csak akkor kezdték el szervezni (ha már úgy is a terepen vannak) a szerémségi magyarságot. Persze az sem biztos, hogy a nemzetársaik sorsát kívánták a szívükre venni, mert az is feltételezhető, (sőt) hogy az esetleges jövőbeli szavazatokra számítanak, hisz ahol a pénz, ott a voksok is szaporodnak. Azokat, akik e nemes munkát elkezdték és mind a mai napig folytatják, természetesen most már mások segítségével, a pártújságíró egy szóval sem említette, mivel a féligazságok, az ő érdekét tekintve, hatásosabbak. A „cinkosság” pedig az másodlagos dolog. Az sem világos, hogy mit jelent a „kényszerűségből hozzájuk csatolt” kifejezés? Hát nem Újvidékhez állnak a szerémségi falvak legközelebb? Hát Bácsfeketehegy vagy Szabadka közelebb van, mint Újvidék? Ezért most én kérdezem tisztelettel a tisztelt újságírótól, szerinte kihez fordulhattak volna ezek a magyarulakta települések indokoltabban segítségért?

Sajnos ez a kettős szerepvállalás az utóbbi időben a Hét Napról is elmondható. Míg a vezércikkekben a délvidéki magyarság pusztulását siratják, s azon keseregnek, hogy nagyon sok délvidéki magyar a történelmi nagyságok közül Titót tekinti a legkiemelkedőbb személyiségnek, addig a belső oldalon azt a Bogdánfit méltatják, aki, a cikkíró szerint, azt vallja, hogy „a Titokötetek fordítását életem legfőbb művének tartom”. (Hét Nap, 2003. IX. 10.) Annak a Titóénak, akinek hatalma alatt úgy pusztították az itteni magyarságot, hogy ötven év után a lélekszáma a felére fogyatkozott. Hát ennek a személynek a munkásságát valóban érdemes dicsőíteni.

Sajnálattal kell azt is megállapítani, hogy a délvidéki magyarságnak nincs egyetlenegy államilag finanszírozott hivatalos intézménye sem, amelyet egyértelműen a magyar szellemiség jellemezne, s amely követ-

kezetesen a magyarság kulturális és gazdasági gyarapodásán buzgólkodna. Addig, amíg a meglévő (MNT) határozatok ellenére az Újvidéki Televízió Torontálvásárhely helyett Debelyacsán rendezi a VIVÉ-t, a Magyar Szó a reklámoknál, gyászjelentéseknél stb. továbbra is Feketicset és Moravicát ír, valamint az Újvidéki és a Szabadkai Rádió Moravicára küldi a zenés üdvözlőket, amíg a Szabadkai Rádió riportere, álfigyelmességéből, a hallgatók érzékenységre hivatkozva, finoman nem helyesbíti a betelefonálók nyelvi hibáit, akik prikolicit, szungyerszőnyegét stb. cserélnének, ezzel szabad utat engedve a pongyolaságnak, és az elektronikus médiában jogerőre emelve a hibás, kevert beszédet, amíg színházaink nem magyar szellemiségű, önbecsülést s nemzettudatot erősítő műveket játszanak, amíg a múzeumok, levéltárak és műemlékvédő hivatalok, amelyeknek a feladata a magyar műemlékek gyűjtése és megóvása is, veszni hagyják értékeinket, amíg iskoláinkban a vétkes nemzet tudatát súlykolják a gyerekekbe, és amíg a magyarelles, sovniszta kilengések, temetőgyalázások, verések, sőt gyilkosságok ellen csak egyes egyének emelik fel a szavukat, miközben a hatalmon lévő politikusaink vagy az

MNT tagjai meglapulva hallgatnak, **de ha tiltakoznak is, mindennek a megakadályozására már képtelenek**, illetve szándékuk sincs – addig a délvidéki magyarságnak nem lesz jövőképe. Bár a tartományi kisebbségügyi titkár arra buzdítja a magyarságot, hogy éljen törvény adta jogával, azt viszont elhallgatja, hogy ugyan élni élhet vele, de ügyét elintézni ezzel nem tudja, mert még a zentai postán sem értik meg, ha magyarul kér valamit, és a vasútállomásokon sem kaphat ilyenmód információt, mivel a Trianon utáni, illetve a kommunista törvények (jól bevált módon) nem kötelezik az intézményeket a többnyelvűségre. És ha még a magyar intézmények sem mutatnak példát, amint azt már fenn szóvá tettük, akkor kitől várhatná az egyszerű halandó a követendő példát. Ezt elhallgatni, nem szóvá tenni, s tévhitben tartani az itt élőket, erkölcsatlenség, sőt bűn, mert, amint azt a pártújságíró is (nem egész pontosan) megállapította, „vétkesek közt cinkos, aki néma”.

Szabadka, 2003. IX. 29.